

Крижна В. В. - старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Аналізуючи стан запобігання та протидії корупції, зазначимо, що в Україні вона виявляється, передусім, у формі зловживань у структурі органів державної влади. Основним фактором, що спричиняє зростання її рівня, є недосконалість чинного законодавства, яке передбачає надто широкі дискреційні (дозвільно-розпорядчі) повноваження посадових і службових осіб. Це є однією з причин корупційних зловживань під час

проведення державних закупівель, надання адміністративних послуг, прийняття рішень на власний розсуд.

Запобігання корупції потребує зменшення кількості дозвільних документів, податків і зборів, що ускладнюють підприємницьку діяльність, призводять до підвищення вартості та зниження якості товарів, робіт і послуг унаслідок закладення в їх ціну «корупційного податку». Широке повноваження контрольних органів і недосконалість механізму проведення перевірок збільшує корупційні ризики під час ведення бізнесу, знижує інвестиційну привабливість країни та її конкурентоспроможність. Потребують удосконалення механізм ротації кадрів, якість перевірки на відповідність професійним і моральним якостям, а також процедура проведення конкурсу на заміщення вакантних посад й атестації. Майже не функціонує державна система формування у службовців належних моральних якостей, доброчесності, усвідомлення, що корупція підриває авторитет і силу держави, етичних засад суспільної свідомості загалом [1, с. 14].

За даними різних аналітичних досліджень з проблематики корупції, у свідомості громадян закріпилося уявлення про широке її поширення в усіх владних структурах і на всіх управлінських рівнях. Отже, корупція в нашій державі стала цілком звичайним явищем. На жаль, допоки не забезпечила належного результату низка антикорупційних нормативних актів, якими запроваджено за європейськими стандартами відповідні механізми, процедуру конфіскації майна, урегульовано питання відповідальності за корупційні правопорушення, зокрема і юридичних осіб за вчинені в їх інтересах або від їх імені корупційні злочини. Високий рівень корупції, визнаний як на експертному рівні, так і керівництвом держави, призвів до того, що ця проблема вийшла за межі внутрішньої політики України.

Зовнішня політика країн ЄС не допускає існування країни з таким високим рівнем корупції в центрі Європи, що позначається на європейському спрямуванні нашої держави. Саме тому корумпована на всіх щаблях влади Україна не становить інтересу для міжнародної спільноти, її не будуть сприймати як надійного стратегічного партнера, оскільки корупція впливає на інвестиційну привабливість держави, обмежує бізнесові-інтереси, руйнує судову систему й тим самим нівелює законність, гарантії права власності, демократію, права та свободи громадян. Саме за індексом корумпованості країни міжнародні експерти оцінюють її життєвий рівень, соціальну та економічну розвиненість, наближення до європейської інтеграції [2].

З огляду на зазначене, доходимо висновку, що антикорупційна політика має стати невід'ємною складовою внутрішньої політики.

Антикорупційна політика України охоплює низку положень щодо запобігання та протидії корупції, що містяться в чинних актах законодавства, підзаконних нормативно-правових актах й утворюють певну ієрархічно впорядковану систему, яка має у своєму складі підсистеми. Антикорупційна правова база в Україні є «...досить розгалуженою та громіздкою: її формують близько 30 основних законів. та понад 50 підзаконних нормативно-правових актів антикорупційного спрямування» [3, с. 255].

Зазначимо такі основні напрями антикорупційної політики:

- забезпечення верховенства права як основи демократичних перетворень та розвитку громадянського суспільства, засобів масової інформації, вільної конкуренції у сфері підприємництва;
- здійснення глибокого аналізу рівня корупції в державі, причин та умов її існування, корупційних ризиків в основних сферах життєдіяльності, а також комплексних соціологічних опитувань громадської думки та експертів;
- мінімізація можливостей для вчинення корупційних діянь шляхом запровадження відкритості, прозорості, громадського контролю, безпосередньої відповідальності за прийняті рішення та їх наслідки;
- налагодження дієвого механізму фінансового контролю за доходами та видатками суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення;
- урахування взятих міжнародних зобов'язань у сфері запобігання та протидії корупції;
- узгодження з реформами в публічному секторі та сфері покращення умов ведення бізнесу, напрямів реформування основних сфер підвищеного корупційного ризику (медична, освітня, податкова, митна, правоохоронна, судова тощо);
- відображення результатів аналізу й оцінювання законодавчого й інституційного забезпечення запобігання та протидії корупції, напрями їх удосконалення;
- обрання пріоритетів на підставі широкого відкритого обговорення за участю відповідних інститутів громадянського суспільства.

Перше, що необхідно Україні для ефективної реалізації антикорупційної політики, - це політична воля. По-друге, принцип верховенства права має бути не просто декларацією, а реально діяти на всіх рівнях влади. По-третє, тісна співпраця з неурядовими організаціями є запорукою здійснення громадського контролю та формування в громадян свідомого негативного ставлення до корупційних виявів.

На нашу думку, лише системна та рішуча антикорупційна політика здатна змінити ситуацію щодо запобігання і протидії корупції на краще. Налагодження конструктивного партнерства органів державної влади з громадськими організаціями в антикорупційній сфері має забезпечити формування негативного ставлення до будь-яких виявів корупції в суспільстві. Водночас реальна політична воля керівництва країни сприятиме обмеженню можливостей щодо корупційних діянь в органах державної влади.

Корупцію неможливо знищити в певному конкретному публічному органі або за допомогою лише одного органу. Це явище системне, тому долати його необхідно також системно і спільними зусиллями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Невмержицький Є. В. Корупція як соціально-політичне явище: особливості проявів і механізми подолання в сучасній Україні : автореф. дис.... канд. політ. наук : спец. 23.00.02. / Є. В. Невмержицький. - Київ, 1999. - 19 с.

2. Реформа управління допоможе Україні позбутися корупції [Електроний ресурс]. - Режим доступу: http://ipress.ua/news/geiopta_igraylinnya_Soroto2lie. - Назва з екрана.

3. Соловйов В. М. Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України : монографія / В. М. Соловйов. - Київ : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2012. - 508 с.